

Szerkesztővel értekezni lehet mindennap 11 és 12 óra között. — A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény Margitfalvi József szerkesztő nevére küldendő.

Kiadóhivatal:

Fischer Fülöp könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak, a hirdetések és hirdetések.

Hirdetések jutányosan számíttatnak.

MURAKÖZ

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt
Fél évre 2 frt
Negyed évre 1 frt
Egyes szám 10 kr.

Hirdetések még elfogadhatók:

Budapest: Goldberger A. V. és Eckstein B. hird. irod. Bécsben: Schalek U., Dukas M., Oppelik A., Daube G. L. és társánál és Herndl Brünben: Stern M.

Nyitótérletű petisora 10 kr.

MAGYAR és HORVÁT NYELVEN MEGJELENŐ TÁRSADALMI, ISMERETTERJESZTŐ és SZÉPIRODALMI HETILAP.
Megjelenik hetenként egyszer: vasárnap.

A „Muraközi tisztai önélegyző szövetség”, a „Csaktornyai takarékpénztár”, a „Muraközi takarékpénztár” sat. hivatalos közlönye.

Csaktornya város érdekében.

Csaktornya azon szerencsés városok közé tartozik, melyek a múltban maguktól emelkedtek, vagyis melyeknek fejlődéséhez megkivántató tényezők önmaguktól kínálkoztak. A város lakosságának nem volt szüksége arra, hogy nagy áldozatok árán szerezzék meg és biztosítsa a haladáshoz szükséges kellekeket. Még a kinálkozó alkalmak után sem kellett nagyon járniok, mert azok is vagy megvoltak már régidőktől fogva, vagy pedig maguktól jöttek.

A városnak az országra nézve határszéli, a Muraközre nézve pedig központi fekvése, a városon áthaladó pozsony-fiumei országút és ebbe vonuló és azt átszelő megyei utak, később a déli vasút állomása voltak a régmúltban és multban azok a főrugók, melyek az iparnak, kereskedelemnek lendületet adtak s ezzel együtt a várost fejlődésében elősegítették.

Nem volt megvetendő tényező az uradalmi központ, illetőleg a vár a város fejlődésére nézve. A vár régesrég alapját veté meg a városnak, az uradalom pedig a legregibb idő óta fentartója volt a magyar szellemnek és elősegítője a város gyarapodásának. Az uradalomnak köszönhető az ötvenes években a gyárak létesülése. A

czukorgyár, a szesz- és sörfőzde, gőzmalom sok munkáskezelést vontoztak ide. A gyárak egyenként megbuktak ugyan, de itt maradt az üzeműkhöz szükséges pénz legnagyobb része, ami megint csak a város vagyoni gyarapodásának volt hasznára.

Egyszáz évvel ezelőtt a szent-mihályi (mihovlyáni) plébániának Csaktornyára való áthelyezése szintén hozzájárult a város fejlődéséhez. A templomba járó nagy számú külföldi népnek nagyobb alkalma volt egy bolti mint az ipari cikkeket itt szereznibe, a pénzt tehát nem a vásárookra vitte, hanem Csaktornyan hagyta.

Az említett körülmények folytán önkényt haladt a város a fejlődés felé anélkül, hogy a polgárságnak csak egy lépést is kellett volna tennie. Kereskedőboltok állítottak, épületek emelkedtek, utcák keletkeztek. A piac környékét elfoglalták a gazdagabb kereskedők, a távolabbi utcákat a szegényebb iparosok. De a város maga, mint erkölcsi testület még mindig nem gondolt arra, hogy neki is kellene valamit tennie a város szépítése és emelése érdekében.

Csak a hetvenes években kezdte buzgó vezetők ösztönzésére népiskoláját rendezni, mely aztán a polgárság művelésére hathatós befolyással volt. A népiskolát követte a polgári iskola. Mint az egyik-

nél (kamat nélküli kölcsön), mint a másikkal (a tanerők fizetése) a magyar állam hathatós pártfogása vételet igénybe. A hetvenes évek legvégén az állam a városnak hozzájárulásával felállította a tanítóképző-intézetet. Az iskolák szervezésével egyidejűleg két pénztintézetet alapítottak a város pénzemberei. Később két vasutnak kiinduló és végpontjává lett a már meglévő déli vasuti állomás. Nagy indóház és legújabb időben gabonagyűjtőház építetett.

Amint látjuk ezekből a vázlatos történelmi adatokból, Csaktornya fejlődésére sokszor a véletlen volt befolyással s azt ritkán maga a város, hanem főleg mások eszközölték. Talán századok óta nem tett annyit a város csinosítása érdekében, mint pár évvel ezelőtt a katonai gyakorlatok alkalmával, mikor ő felsége és kísérete városunkban és vidékünkön időzött. De azóta ismét pihen minden. A város külső utcái elhagyatott állapotban irigy szemmel néznek a város központján elvonuló testvéreik csinos külsejére és sóvárogva várják járdáik rendezését. Aztán még sok mindenféle lehetne a városban, ami nincs! De a város még mindig nem gondol arra, hogy habár áldozatok árán is, kell tennie a város haladása érdekében, kell kenne szerencsésje kerékét, mely még — úgy látszik — nem hagyta el! Avagy nem úgy van? Lásuk csak!

A „Muraköz” tárczája

A rabbi leánya.

Írta: Kende Gyuri.

A ki házremeket akar látni, ránduljon el a szegedi „Csillagbörtönbe”. Különösen a szakértőt érdekli ez a minta berendezésű rabkastély. — Hanem aztán a ki emberarcokat vagy pikáns élettörténeteket kíván tanulni, az meg forduljon a tudós igazgatóhoz és ez oly mesés dolgokat fog előtte elmondani, hogy a haja szála is az égnek mered tőle. — Persze ez az igazgató állás oly szerencsés intézmény, hogy akarnya nem akarva is rengeteg tudásra tesz szert az ember, mert minden börtönlakó mulja s bünkrónikája papíronon kerül kezére, amit épp úgy kell tanulmányoznia, mintha neki is előbb-utóbb ugyanazon büntetéseket kellene elkövetnie. Igaz, hogy az effajta tudás egyoldalú, mindazonáltal kiszámíthatóan mérvű haszonnal jár az emberismeretek terén.

Én nem is kértem az igazgatót az ilyesmire fárasztó munka elmondására, hanem csak arra, hogy engedné meg valamelyik felügyelő kíséretében a legyenezek meglátogatását.

Erre meg is nyertem az engedélyt...

Tudja Isten — a látottakból csak igen kevés, a hallottakból pedig alig valami érdekelt.

Mikor már minden nevezetesebb zárkán túl voltunk, a kifogástalanul berendezett kórházban nyitottunk be.

... Elhallgatom annak a zok szerencsétlen betegnek szármalmas külsejét, elpanaszos jajgatását. Pedig az egy elvont szabadságot kivéve, minden kényelem fölött rendelkezik.

Végre eljutottunk a kórháznak ama szánalmas részébe, hol a lelki békákat gondozzák. A rend és tisztaság derekasan versenyez a figyelmes gyógykezeléssel. A vasketreczek jobbára üresek, csak elvétve akad szerencsétlen lakójuk; de annál sürűbb a megfigyelő osztály, habár ebben is oly csendes bolondokat láttam, akik még a társadalmi életben sem válnának veszélyessékké.

Különösen szemembe ötlött egy búszke magartású fiatal nő, ki nem viselte magán az örültek fehéritett hosszú ingét, sőt inkább e helyett a divat bizonyos nemével öltözött. A felügyelő jó eleve figyelmeztetett, hogy közzönszem szívélyesen, aztán kérdeztem meg: mennyiben áll házasági ügye?

Ugy cselekedtem.

Mondhatom — mozdulataiban finom izlést árukt el. Folyékony beszéde pedig, mint a zejlíptől megszabadult csermely, hullámozza áradozott.

Találkozásunk a széles és világos közepfolyosón történt, hol a fal hosszában sorakoztatott karos székeken helyet foglalánk, mire a következő válasszal szolgált:

„Atyámat tehát ösmertle; szent életű rabbi volt Szőlősen, élete minden percét a talmud szerint töltötte; szegényesen bár, de annyira-mennyire mégis megadta nevelésem módját. Mikor beláttam, hogy Szőlősen alig lehet belőlem egyéb, mint valami ösmertellen, vándor zsidó tanító nyomorult felesége, amitől pedig lelkem mélyéből irtóztam: tehát azért megkértem a derék körörvost,

hatna atyámra, hogy beleegyezésével a női kórházba léphessek.”

„Nehezen bírtuk ugyan az öregét rávenni, de mégis sikerült. A város egy kőhajításnyira volt Szőlőtől. Az ottani apácákhoz kopogtatunk be, kik közt egy falumbeli zárdaszűz is lakott. Ennek szavára föl lettem véve.”

„Szorgalmasan tanultam s már az utolsó évet hallgattam, midőn az én kedves vőlegényemmel szerencsésen megismerkedtem. Ugy hívják — Kamarás Béla; rendőrkapitány; csókolni való fess gyerek... Az ő sürgetésére az iskolát félbehagytam s ráadásul el is jegyeztük magunkat. — Atyámnak a jegyváltásig mit sem szoltam. Ahogy tudtára adtam, legott szörnyen fölhaborodott, hogy én... én... a rabbi-leány... egy gojhoz kívánom a sorsomat kötni és ha már — úgy mond — nem akarok szándékomról lemondani, követeli hogy Béla mulhatlanul zsidóvá legyen, különben nem lesz szermi az egybekelesből.”

„Közltem vőlegényemmel az atyám szigorú határozatát, mire olyan forma fölvilágosítást adott, hogy az mindenképen lehetetlen, mert nálunk zsidóvá lenni nem — csupán zsidó lenni lehet. Aztán meg bigót szülői az örökségből és előelői rokonai a vérségből biztosan kitagadnak.”

„Mit volt, mit tennem? Béla val megegyeztem, hogy pünkösdre megkeresztelkedem. — No! lett erre bábeli zavar: atyám megszággatta ünnepi köntösét és hamut hintett ősz fejére: anyám — mint aki gyermekét vesztő, a rozoga ház nyirkos konyhájának sötétes sarkába szórt szalmán sirt át éjt- napot; testvéreim térden állva rimázkod-

Amig más városok tervezgetnek, gyűléseznek, peticionálnak, hogy emelhesék helyzetüket, addig Csáktornyt ugyszólván kérni jönnek, hogy fogadjanak el katonaságot. De Csáktornynak nem kell katonaság! Még talán egy sem fogadná el, ha a kincstár építéné fel nekik a kaszárnyát?! Helyes! A kaszárnya ellenesek indokait is tisztelben kell tartanunk s a magunkét nem csalhatatlanoknak. A kaszárnya építése nagy pénzművelet kérdése. A város legjobban fogja tudni, hogy képes lesz e megbirkózni a kölcsön törlesztésével? De vannak a kaszárnyán kívül még más kérdések is!

Itt van p. o. a villamtelep, gőzmalom s fürdő. Nem szerencse-e a városra nézve, hogy amig más nagyobb városok még csak a messze jövőben mernek arra gondolni, hogy valamikor talán majd nekik is fognak villammal világítani, addig Csáktornyan megjelenik egy vállalkozó, aki megkínálja a várost villammal, gőzmalommal és fürdővel! Az igaz, hogy itt a magán vállalat első sorban a maga érdekében tett ajánlatot, de mégis csak szerencse a városra nézve, hogy a magánvállalat és a város érdekei oly szépen össze voltak egyeztetve. Hanem a szerződés megkötésével még nem tett eleget a város saját érdekeinek. Ott van a leendő gőzmalomtól a parkig elterülő pár holdnyi városi terület. Ültesse be a város fákkal, cserjékkel, parkiroztassa s rendezze be sétáhegyét, vagy népkert számára. A fürdő mellett nagyon el fog kelni a sétáhegy, melyre évek óta a városnak oly sok lakója hiába vár. A közlekedésben lévő izr. temető mitsem fogja bántani a sétáló közönséget, mert azt sűrű bokrokkal és széles uttal el lehet választani a leendő parktól.

A városnak egy derék, a korral lépést tartó s a jövőbe is beletekintő polgára a mindinkább népesedő nép- és polgári iskola számára célszerű iskolaépület emelését tervezte. A város felfogta az iskola szűk séges voltát, az illető miniszteriumok a kir. hatóságoknak a mostani népiskola épületébe való áthelyezését helybenhagyták. Minden

készen van, csak a terv és a kivitel késik, húzódik. Félünk, hogy a késedelmezés az úgy teljes elalvását fogja okozni.

Ott van a »Hattyu« vendéglő ügye! A jelen pillanatban semmire sincs olyan nagy szüksége a városnak, mint egy tisztességes szállodára. Igazán nyomoroságosak az állapotok e tekintetben! Az épület, melyet a város magának vall, oly miserábilisan néz ki kívül belül, hogy az idegen vendég méltán szánakozhatik a szegény gazdag városon. Ma, holnap hatóságilag be kell záratni az egész »Hattyut«, mely már csakugyan hattyudalát kezdi elzengedezni. A helybeliek nem látogatják, a vidékiek kikerülnek s inkább Varazsdon szállnak meg, még ha Csáktornyan van is dolguk.

Csak a mult hetekben akadt a város érdekeit és haladását szíven viselő egyén, aki részvénnytársulatot akart alapítani, hogy a régi »Hattyu« romjain egy új ifjú »Hattyu« épüljön. Az eszme jó és praktikus volt, csak hogy megbukott a takarékpénztárak kislelkűségén. Pedig nem ajándékról volt a szó, hanem befektetésről, de — természetesen — kis kamatra. Bizony, bizony a pénzüntézetek saját érdekeik mellett gondolhatnának a közérdekre, a város érdekeire is! Szerelnők reményelni, hogy a takarékpénztárak közgyűlése nem fog ellene lenni ily fontos helyi érdekeknek s a szálloda mégis felépül. — Vagy, hogy a város is legyen már valamit saját érdekében, feltehető, hogy nem engedi magát kinevetetni »hoteljével«, hanem módot talál arra, mi szerint az igényeknek megfelelő és a város rohamos haladásához mért szállodát épít.

Ideje volna, hogy a város kilépjen az eddigi passzív magatartásából és ha más-ként nem, áldozatok árán tenne valamit a város fejlődése és haladása érdekében. Mert bizony nem tudni, hogy az a szeszélyes Fortuna istenasszony mikor fordítja el szép szemeit a Zrinyiek még mindig jó hírnevű városától?!

tak... Ez nem volt elég: a falu zsidónépe gyászba borult, seregestől jött hozzám, hogy szálljak magamba, háritsam el Izrael népéről azt a borzasztó szegényt, amit Mózes hitének megtagadásával sajunkra hoznék; a boltokat s egyéb üzleteket bezárták és szakadatlanul a zsinagógában ültek és Jehovához könyörögtek.

»Eh! estig tartana elősorolnom, amit megtérem ellen elkövetek. — Elvégre is szerettem szüleimet de szerettem a nemes lelkű Bélát is. — Eltökéltem, nem teszek egyik ellen se.«

»...Nemde hosszas ez a szomorú történet? Csak még kevéssé figyeljen s aztán — vége... No hát egy »életre való« tervem akadt. Nyomban rábeszéltem Bélát, aki bár vonakodva, mégis elfogadta... Szombaton este felé kísértünk a nagy rétre. Már a Körös partjái jutottunk, aztán megállva, bámultuk a rohanó hullámokat... A hunyó nap tüze egyenesen szemünkbe lővelte vakító sugarait, a hideg habokra pedig tüzes taréjt festett.

»Körülnk a határtalan zöld síkság, sehol egy balandó teremtés... Az volt megállapodásunk, hogy egymás karjaiba zárkózva dobjunk magunkat a csobogó vízbe, melynek minden lépélen-nyomon kavargó örvénye fog majd számunkra örök sirt áni... Még egy csók... még egy ölelés s aztán még egy lépés, mely után már csak az az ugrás következik, ami semmivé tépi az oly korán eldobott életet... Ekkor megörörent a harasz, azt hittük, valaki utánunk leselkedik. Felve tekintettünk szét, de csak egy megriadt gyík surrant el lábainknál... Még egyszer egymás karjaiba fontuk magunkat, aztán villámgyorsan röptünk a szédítő örvény felé és — nem valánk többé...«

»Nagyon betegem... fekétem, mikor ismét emlékezni kezdem. Tudakoltam, hol vagyok? — megmondták, hogy az őssi ispán lakán. S kérdésemre: miként kerültem oda? annyit feleltek, hogy itt a tanya alatti kanyarulatnál a Körösből fogtak ki a mezei munkások, ahol az odvas fűzfa gyökereibe akadtam. — Majd Bélát kerestem, de senki nem akart útba igazítani... Ez fájt nekem s a hogy lábra keltem, hirlapilag kurentáltattam; most tehát biztosra veszem, hogy rövid nap alatt meg fog érkezni és — boldoggá teszen...«

»...S képzelje! meg akarnak csálni: 'azt állítják, hogy az én aranyos vőlegényem meghalt... hahaha!... szánom az ily meglágyult agyvelejű embereket... Engem ugyan rá nem szednek... az álomtól még senki se halt meg... az pedig, úgy tudja meg, amit elmeséltem, mind egy szóig — álom... Pszt! lépéseket hallok, a kalmásint ő j ö n.«

Az ajtó valóban megnyílt s Béla helyett a börtönorvos lépett a folyosóra. Láttára a rabbi leánya arczán megfagyott a mosoly, helyéből némán fölemelkedett, az orvost megvetőleg végig mérte s büszkén távozott...

Az orvos a beteg baját gyógyíthatatlannak tartja s éppen ma intézkedett a tébolydaba való szállítás iránt. Ahogy beszélt, a rabbi leánya által emondott mese való és mert kedvese csakugyan az ő zaklató rábeszéléseknek lett áldozata: a leány büntető uton el lett ítélve. — Így került Szegedre honnan talán holnap távozik a nélkül, hogy Bélát látta volna — földön.

Kérelem. Kérjük t. előfizetőinket, szíveskedjenek a második negyed alkal-mával előfizetéseiket megújítani s a hátralékokat beküldeni!

— **Kántorválasztás.** E hó 13-án ejtett meg Csáktornyan a róm. kath. kántorválasztás. Megválasztott Czompó Andor bükköndi (baranyamegyei) kánitortánító, kire 69 választó közül 41-en adták szavazatukat. A többi szavazó túntételeg elhagyta a város tanácskozási tervét. Ezzel ez a sokáig húzódó ügy végleg megoldást nyert. Az ellenjelölt (F. volt kántor) érdekében mindent elkövetett különösen a felre vezetett külfairai nép. Sajnos, hogy a kortések nem állottak nemzetiégi kérdést felvetni a választás alkalmával. Mikor vége volt a választásnak, a horvát ajku választók úgy nyilatkoztak, hogy »megint a magyarok győztek s mi horvátok buktunk; ilyen a magyar igazság sat!«

— **Eljegyzés.** Fasching János sárvári tanító eljegyezte Wehofsits Ida kisasszonyt Nagyfalváról.

— **Gyászír.** Sárosi László, csáktornya ügyvéd, a tüzoltó egyesület elnöke, városi tanácsos, megyei bizottsági tag, iskolaszéki gondnok sat. e hó 15 én hajnalban egy heti szenvedés után elhunyt. A megbo'dogult jó családapát, szerelő férjét, a közügyek iránt melegen érdeklődő egyént gyászba borult özvegye, fia, rokonsága és számos barátja őszintén siratja és sajnálja. Csak 45 évet élt jó ember volt, azért általános szeretetben részesült és kora elhunytától mindenki igaz részvételt. A tüzoltótanyán, a Csákt. takarékpénztáron és a városi iskolákon a halálhíre kizittették a gyászlobogót. Temetése ma d. u. 5 órakor leend. Legyen könnyű neki a hant és pihenjen békevel!

— Nagy tüzvész dühöngött e hó 14-ikén Csáktornya szomszédságában Szászkon. A tűz d. u. 3 órakor keletkezett és a nagy szél miatt gyorsan tovább terjedt. Elégett 23 ház össze; melléképületeivel. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy az egész község bizto'lva van. Ez is a csáktornyai löszolgabíró érdeme. A tűznél több, mint 20 feeskendő volt jelen a közeliekv falvakból. A tűz oka gyermekemhely hiánya.

— Trachoma. Dr. Banek József orvos miniszteri kiküldött e héten Francsits Károly főszolgabíróval és az illető körorvosokkal a stridói, szent-martoni, dráva-várhelyi és dráva-esányi körjegyzőséghez tartozó községek lakóit vette vizsgálat alá a trachoma szembej miatt. Eddig összesen 48 trachomában szenvedő beteget találtak.

— Nőegyleti választmányi ülés tartott Csáktornyan e hó 14-ikén. melyen 1) a helybeli két takarékpénztárnak köszönet szavazatolt ez idei adományért, 2) elhatároztott, hogy a tom-bola alkalmából fenmaradt 4 nyeremény tárgy ki fog soroltatni, 3) több városi szegény részére segély szavaztatott meg.

— **Megállóhely.** Mura Siklóson (Vratisi neczen) vasuti megállóhely engedélyeztetett. Erről az örvendetes eseményről sürgönyileg vettek értesítést a mura siklósiak.

— **Pályadij kifizetés.** A zalamegyei általános tanítói testület a következő pályahirdetést tüzte ki: »Mily mérvű erkölcsi haszon háramlanék a tanügyre a néptanítók anyagi helyzetének kellő javításával?« Jutalma négyságos dr. Kuncz Adolf csornai prépost ur által e czéla kegyesen adományozott 25 frt. A pályaművek idegen kézzel leírva, jelíges ievélkével ellátva, 1893. évi június 15-ig bezárólag alulírotthoz küldendők be. A pályázat eredménye a f. évben Alsó-Lendván tartandó tantestületi közgyűlésen hirdetik ki. A pályakoszoruzott munka a közgyűlésen felolvastatik. A pályázatban a megyei tanítótestület rendes tagjai vehetnek részt. Zala-Egerszeg, 1893. ápril 10. Ud.

vardy Ignác, a zalamegyei általános tanító testület elnöke.

— **Sárközi** csáktornyai jeles magyar zenekara e hó 16-án — vasárnap — este 8 órakor a „Hatytyu“-vendéglőben, hangversenyt rendez. A zenekar tagjai kériek e helyen is a t. közönség szíves pártfogását. Mi is ajánljuk derék zenészeinket a t. közönség jóakarátába.

— **Megyei hírek.** Tóth Gyula I. oszt. biztossá, Valentiny Ödön pedig pénzügyigazgatósági II. oszt. irodavezetővé nevezetett ki. — Vögl Árpád irodavezető a temesvári pénzügyigazgatósághoz, Steiner Ferencz, n. kanizsai sóhivatali ellenőr pedig Pozsonyba helyeztetett át. — Szakonyi József, n.-kanizsai rendőrkapitány 73 éves korában, Marton Pál, sójtöri birtokos élte 87. évében elhunyt — Sümeghen Balogh Árpád szintársulata működik. — Pollák Miksa ottárhoz vezette Weiss Francziska k. a. t. N.-Kanizsán. — A Balatoni Kultur Egyesület kezshelyi elnöksége és választmánya megalkult; elnököt az egyesület közgyűlése választ, alelnökké dr. Lovassy Sándor, titkárrá Sparszám Pál, pénztárnokká Lendvay József választattak meg; a választmánynak 12 tagja van. — Huber Gyula, káptalan tóthi káplánt és jeles zeneszerzőt a czeplédi zene egyesület disztagijává választotta. — A kezshelyi városi erdőnek északnyugati része e hó 7-én 20 kat. hold területen leégett. Apró boróka fenyőbokrokon kívül 15-20 éves kőris és tölgyfák is pusztultak el. — A Balaton Gőzhajózási Társaság hajói teljesen föl vannak szerelve s az új menetrend megkezdését várják Siófokon. — Sármellék, virágzó község teljesen leégett Kétszáz lakóháza és száz gazdasági épület pusztult el; emberélet is esett áldozatul. A lakosok csak életüket menthették meg. A nyomor leírhatatlan: háromszáz család jutott koldusbotra s hajléktalan lett. — A nagykanizsai sörgyár építését már megkezdték a vasuti fűtőházak szemközti fekvő nagy telken. — A kezshely-balaton-szent györgyi h. é. vasut igazgatóságának legutóbbi gyűlésén az 51 és 537 számú elsőbbségi kötvények sorsoltattak ki, melyekre 5%, a törzsrészenyvekre pedig 2% nyeresmény osztalék jut. — A délzalai takarékpénztár a múlt évi nyeresményből osztalékul részvényenként 41 frotot és egy 10 frankos aranyat fizetett. — A zalamegyei gazd. egyesület fölriratot intézett a kormányhoz a tapolczai vinczellériskola államosítása, egy állami szőlőoltvány-telep, továbbá 3-4 nyugati faj szarvasmarha tenyésztésére érdekében.

— **Egy egyszerű időjárás előállítása.** Ha ablaktáblát, kárpitot, vagy hasonló dolgokat a következő oldatokkal bevonjuk, akkor, a bevont tárgyak tiszta időben az 1. oldal mellett: kéket, 2. mellett: sárgát és 3. mellett: zöldet mutatnak. Borus időben a tárgyak színtelenekek. Az oldatok állanak: 1. 1 sulyrész clorkobaltból, 10 sulyrész gelatinból és 100 sulyrész vízből; 2. 1 sulyrész clorrézsből, 10 sulyrész gelatinból és 100 sulyrész vízből; 3. 1 sulyrész clorkobaltból, 20 sulyrész gelatinból, 200 sulyrész vízből és 0.75 nikel-oxidból.

— **Egy rózsaszínű és ibolyaillatú tó.** A Káspi tengerbe nyúló Mangischlack félszigeten 5 kis tó van. Ezek közül az egyik kristályos sóval van fődve, melyen ember és állat egész bátran átmehet; a másik egy fél kilométer átmérőjű kerek tó és ez rózsaszínű. Ennek partja vakítóan fehér,

mivel körülötte sós válik ki, ellenben vize átmeneti szintű a violaszínűtől a rózsáig; ha kis hullámok elevenitik meg a tavat, akkor vízének színe sötét karminszínbe megy át. Egyidejűleg a tóból pompás ibolya illat áramlik szét. A nép e színű vizet „vizvirág” név alatt ismeri.

— **Petroleum-forrás a tengerben.** Ilyen források Callától délnyugatra körülbelül 30 tengeri mérföldnyire Dél-Amerika nyugati partja közelében levő szigetszoport mellett találhatók. Ezen szigetszoport mellett elhajózó hajók 2-3 mérföld széles petroleum szalagra bukkantak, mely éjjel szagával áruja el magát. A tenger ezen szalagban nyugodt és sima. A petroleum kimeríthetlen és a tenger fenekén lévő forrásból jön elő, melyről különben már Pizzaro is megemlékezett.

— **Új találmány.** Franciaországban egy új találmány tört volna magának utat és ez: „Eljárás a betűknek üvegből való öntésére.” Arról értesítenek bennünket, hogy a „La Patrie” című újság egészen üvegből öntött betűkkel nyomatik, melyek tartóssága határtalan. Az ilyen eljárás előnye kétségkívül jelentékeny. Mindamellett ezen értesítés oly csodálatosnak tűnik fel, hogy kénytelenek vagyunk azt még egyelőre kérdőjelel ellátni.

— **Új vakjélesztés: eljárás.** Ezen új eljárás, melyet Francois Roland brüsseli lakos gondolt ki, abban áll, hogy a levegő egy finom fuvón át a tejbe hajtatik. Az egyszerű készülék egy légsűrítőszivattyúból áll, melyel a levegő először a sterilizálóul szolgáló tisztító-gyutaesba fujatik és innen egy szűrtán keresztül a vajgépbe hatol.

— **Rozsdafoltok eltávolítása a nikelezett tárgyakról.** Hogy a rozsdafoltokat a nikelezett tárgyakról eltávolíthassuk, e végből kenjük be azokat valamely zsíros olajjal és néhány nap múlva dörzsöljük meg jó szalmiaszeszben megnedvesített posztóval. Ha ezek után még foltok maradnak, akkor mossuk meg azokat hígított sósavval és azután a legfinomabb trippellel fényezzük.

— **Folyadékmérő.** Eichler és John göröltszi lakosok egy folyadékmérőre kaptak szabadalmat, melynél a csap egy óraművel oly módon van összekötve, hogy a csap kinyitásával az óramű megindul és most a járó óra mutatója a számlapon jelzi a csapon keresztül folyó folyadék mennyiségét.

— **Az acél-műszerek megrozsdásodása** ellen kitűnő védelmet nyújt a calciumclorid. Ebből néhány darabot egy üvegtölcsérbe teszünk, melyet egy palackba dugunk; az egészet azon szekrénybe vagy térbe helyezzük, ahol az acél-műszerek vannak. Mindaddig, míg a tölcserben calciumclorid van, a környező levegő nedvessége általa felvételik és így a rozsdásodás megakadályoztatik.

— **„Gyermek dalok és szavalmányok”** cím alatt óvodai és népiskolai használatra; egy füzet jelent meg Budapestén Réva, bizományában. A füzetet Hajgató Sándor, nagy-kanizsai polgári leányiskolai tanár írta, aki úgy megyénkben, mint távolabb vidéken is már megjelent költeményei által elég ismert névre tett szert. A most megjelent füzetben sikerrel szól verseivel a fogékony gyermek keblekhez. Ajánljuk a t. tanítók, szülők és gyermekbarátok figyelmébe a munkát!

— **Kikelet.** A főváros nyilvános terei ismét ünnepeket ölöltek meg pedig ezuttal újszerűt. A minden tekintetben haladás embere. Isemann főkertész e tavaszon jáczint és tulipánokkal ültette be az Ezzébetér és a többi terek virágrendel-

ait és e hagymásnövények most készülnek fajta me gradadó szinpompájú virányukot, mely virán csakugyan dícséri mestereit, egy a főkerészát, valamint a Mautner magkereskedő czéget. e szép virágu hagymák szállítóját. A csoportokat hatalmas keretként gyönyörű bársónyszerű öde-zöld pázsit övezi, melynek magvát valamint eddig 15 éven át, ugy ez évben szintén a hirneves Mauthner Ödön czég szállította, mely czég ez irányban is utólérhetőnt nyújt.

CSARNOK.

Tavaszi dalok.

I.

Elmullott a zord, hideg tél.
Itt van újra a kikelet—
A napsugár s enyhe szellő
Felébresztett mindeneket.

Kora-eggel a magasban
Zeng a szántó kis pacsirta. . .
Nyil sebese repül alá;
Ha imáját már elsírta.

Erdő, mező, hegy, völgy, berek,
Mind, mind szépen zöldellenek —
Arany sárga szinben jávszók —
Napsugártól — a levelek.

II.

Kis kertemben nyil egy virág.
Azt sem tudom mi neve —
Lila színű a virága,
Sötét zöld a level.

Alig hogy a tél zord fagya
Felengedett — legottan —
Megrepezi a föld kérgét
S virit szépen, bájosan.

Illatával úgy eltölti
Lakásomnak udvarát,
Hogy az én kis feleségem
Mennyben képzei magát.

III.

Ott nem messze az erdőben
Megszóllalt a csalogány —
Bübájos zenéje hallszik
Sokszor egész éjszakán.

Néha néha el-elhallgat;
De csak hamar rázendit —
Istenem: tán árva szegény,
Azért fütýörész ennyit!

Avagy talán örömeben
— Ott a párja mellette
S azért fütýöl egész éjjel —
Hogy a párja szeresse!

Istenem! de boldog is az,
Akinék hű párja van —
Ugy-e Jankám igazam van!
Mi élünk csak boldogan.

Farkass Károly.

NYILTÉR.

Henneberg G. (cs. kir. udvariszállító) selyemgyára Zürichben, privátmegrendelőknék közvetlenül szállit fekete, fehér és szines selyemszöveteket, méterenkint 45 krtól 11 fti 65 krig postabér és vámen-tesen, sima, csikos, kokcázott és miniatot-takat, damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 különböző szín és árnyal-
latban.) Minták postafordultával küldetnek. Svájczba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

FELELŐS SZERKESZTŐ

MARGITAI JÓZSEF

S urednikom moći je svaki dan govoriti med 11 i 12 vurom. — Sve pošiljke tičeće se zadržaja novinah, naj se pošiljaju na ime **Margitai Josefa** urednika vu Čakovcu.

Izdateljstvo:

Kajžara Fischel Filipova kam se predplata i obznane pošiljaju.

MEDJIMURJE

Predplatna cena je:

Na celo leto . . . 4 frt
Na pol leta . . . 2 frt
Na četvert leta . . . 1 frt

Pojedini broji koštaju 10 kr.

Obznane se poleg pogodbe i računa računaju.

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeći društveni znanstveni i povučljivi list za puk. Izlazi svaki otijeden jedanokrat i to: vu svaku nedelju.

Službeni glasnik: „Medjimurskoga podpomagajućega činovničkoga društva „Čakovečke sparkasse“, „Medjimurske sparkasse“, i t. d.

Upravljanje obćinah.

Varmedjije, kotari, okružja i okolice sastoje iz malih i vekših obćinah, od kojih svaka ima svoje poglavarstvo; ovim jedina je zadaća, da posle obćinske obavljanju.

Svaka obćina ima takovo poglavarstvo, kakovo održavati more. Pod oblast obćinsku spada vu obćini stanujući svaki človek, i vu obćini nalazaći se svaki imetek, zvun kralja i njegovoga dvora pak zvun vojničtva i vojničkih stanjah Obćinu ravna obćinsko zastupništvo koje se sastoji na polovicu iz izabranih članov a na polovicu iz najviše štibre plaćajućih.

Koliko ima biti zastupnikov, zato je zakon to održil, da za svaku stotu osobu bude jeden zastupnik, no m imalih obćinah nesme jih biti menje od deset, a ne više od 20; pri velikih obćinah nesme jih biti menje 20, a ne više 40, vu varošu pak, koj ima uredno savetničtvo, nesme jih biti menje 48, a ne više kak 200. Zastupnika zbirati ima pravicu svaki stanovnik, koj je navršil 10 lät i već dva leta štibru plaća; koj pak samo osobnu dohodarinu plaća i stoji pod oblastju gospodara, on nema prava na izboranje. Zastupništvo odlučuje vu obćinskih sednicah vu poslovih obćinskih, rukuje obćinski imetek, rezmeće obćinsku porciju, skrbi se za obćinske škole, pute itd. nu sve one odluke, koje

se tiču obćinskoga imetka i penezov, kak je rezmetek obćinske štibre kak i inkasiranje iste, zatim prodavanje obćinskoga imetka, posudbe, kontraktov (ugorovov) — ovršiti more samo onda; ako to višja oblast odobri. Koj svojim govorom vu zastupničkih sednicah druge bantuje, on bude kaštičovan s peneznom globom.

Poglavarstvo vu maloj obćini je: obćinski sudec (birov) i njegov namestnik, najmenje dva prisežnika i notarijus; vu vekših obćinah: birovi i njegov namestnik, najmenje četiri prisežnici, kasir, blagajnik i notarijus, obćinski tutor i ako je vu mestu obćinski doktor; vu varošu s urednim savetničtvom: načelnik, kapitan, nad i podbilježnik (notarijus), odvjetnici (fiskuši), kasir, računodavec, kontrolor, knjižničar, (arkivar), tutor, doktor, mernik (inžinir) i ako je potrebno -- još više činovnikov.

Poglavarstvo zbiraju v menjšoj i vekšoj obćini svi izbiratelji (izborniki) a vu varošu s urednim savetničtvom zbiraju ga zastupniki.

Vu malih i vekših obćinah dužno je poglavarstvo svoju službu 3 leta obavljati i to brez plaće, zvun notarijusa, koj se zbira doživotno i dobiva plaću; vu varoših s urednim savetničtvom zbira se poglavarstvo na 6 lät i svaki član dobiva urednu plaću.

Obćinsko poglavarstvo obavlje sve

posle obćinske, rukovodi imetek obćinski, vodi račune, koje svako leto varmedjiji pokaže. Skrbi se za noćne stražare, pastire, družinu, za procenjene (šacinge) poljskih kvarov, za pute i pašnike marhinske itd. Ono je odgovorno za razrnetanje i utiranje orsačkih štibrah. za fantenjan nemanjih plaćnikov i za izlicitiranje (dražbu) fantov pod ekzekuciju vzetih. Za svaki ovakov orsački kvar dužno je obćinsko poglavarstvo odštetu platiti, i to:

1. Ako na službene epise premale ili pak nikakve biljege (štempl) nedeneju.

2. Ako pri odpravljanju pismenih poslov nastale zapreke neodstranju.

3. Ako najmljeni ekzekutor nebi pobranu štibru vu poreznom uredu položil i ako se ova od njega utirati nebi mogla.

4. Ako na obćinu pripadajuću štibru za 30. danov nerezmeće na pojedine i potom za 14 danov neupije vu štibriinske knjižice, to porezni uredi obaviju taj posel na strošek dotičnih obćinskih poglavarstvah.

5. Ako povatelji duhana po nemanosti obćinskoga poglavarstva orsagu škodu naneseju.

Obćinsko poglavarstvo dužno je popisati pod štibru spadajuće hiže i stanja; oni sa biraju od hižnih gospodarov valovanja o činjah (hižnih, stanovnih) dohod.

Z A B A V A.

Tak se pri nas na selu obeduje.

U nekojem selu bili su soldati dragoneri nakvartirjeni. Jeden od njih, nekaj više gizdav i nadrt dečko, došel je z larmum i dosta grubijanski u svoj kvartir, već u štali mu za konja nije bilo dosta svetlo niti čisto, zatim ga je bantual poiaj njegovog mnjenja nered na dvorišju i u sobi, onda mu ovo nije bilo prav, zatim bi opet ono moralo drugač biti načinjeno — z jednum riečjum, dragoner se je jako neuljudno i grubijanski napram svojim gazdom ponašal i držal se, da je one hiže, u kojoj je na kvartiru, on gospodar, a ne seljak, čija je kuća bila človek bi ga mogel uzporediti, da se je onak ponašal, kak on soldat, koj je konfekta hotel i dobil.

Kuće gazda bil je prilično jakog tiela i širokih pleč, pak se zato toga soldatovoga laranja nije nikaj plašil, nego jer je bil dobroćudan i miroljubiv Benkovčan iz Subotičke fare, mislil si je, zakaj bi se z bedakom dragonerom svadil, em kad se nalarna, već bu prestal.

Iza toga dojde i vrijeme k obedu; žena

seljakova je liepo priredila obed kak ide, a zvrhu toga je denes metnula na zelje friško slaninsko meso i spekla cievaru.

Grubjan dragoner dojde u sobu, spukne iz nožnice sablju, te da si tobez od domaćih vekši respekt pribavi, metne голу sablu pred se na stol. — Seljak to videći malo se osupne, otide, bez da bi rieč rekel iz sobe van i za pet minutah dojde u sobu omašne željezne vile neseći, koje opet on pred se na stol dene.

„Kaj to znamenuje?“ zdere se dragoner na seljaka.

„Ah nikaj!“ odgovori ov — „tak se pri nas na selu obeduje, — k velikomu nožu spadaju i velike vilice.“

Sad je stoprv dragoner uvidel, da se to nepristoji, grubijanski s onemi biti, koji ga dvore, a k tomu je i mogel iz seljakovog postupanja razabrati, da se ov bogme niti soldata, niti njegove sable baš nikaj neboji, te zato vzeme svoju sablu iz stola, pak ju porine u nožnicu, na kaj taki i Benkovčan svoje vile nazad u stalu odnese.

Od tog vriemena bil je dragoner uljudneši te mu je i lepši u onoj kući, gde je bil na stanu, islo, jer dobroga človeka svaki rad ima.

Kad sem baš u pripovedinju, kak su Benkovčani dobroćudni ljudi, hoću o njima jednu kratku ovde priviti:

U Ludbregu je na Tomaševo senjem, te se znaju nekoji trgovci već jedan dan prije u Ludbreg sakupiti, osobito konjski trgovci, da onda u jutro na senjem svakoga konja već prije vide nego v senjem dojde.

OVak je i prošli Tomaševski senjem se zgodilo. — Došli su najme i nekoji Benkovčani dan prije na senjem. Poznato pak je, da je u Subotici kapelan, sin ludbreškoga gospodina školnika, te su si Benkovčani u svojoj dobroćudnosti zamislili: Pri japci našega mladoga gospona liepo prespimo, ako nigde drugde, pak si nanosimo slamu u školu — pak nas nebu nikaj koštalo.

Zmisljeno — vćinjeno! Oni dojdu u Ludbreg na večer i odmah idu iskat stan. Dojdu do cirkve i tam vide jednu zidanu hižu na kondignaciju, koju drže za je farof, — a drugu razi zemlje, koju opet drže, da je škola. — Ali jāj, baš je na opak. Ajde oni dakle u onu kuću, koja je razi zemlje, misleći, da idu u školničiju, te došavši v-ganj, pokuće na hižni vrati. Iz nutra im se odgovori, da slobodno i oni stupe u sobu, gde pred sobom vide gospona z očali stati.

kov) i ako se pri koji biži premena pripeti, dužni su to obćinski poglavari prijaviti.

Nazadnje još spada med dužnosti obćinskih poglavarov:

Sposobnjake Vojničke regrutaciji postaviti.

Popisati obćinske težačke posle, za ove posle dobljeni odkup utirati i uz račun na pripadno mesto poslati.

Izgrede pojedinih pri višjoj oblasti prijaviti.

IZ POVESTI MAGJARSKE.

XX.

Nikaj drugo — kak kraljevska čast — mu menjkalo nije. Krotke i popustljive naravi Ježef pokušal je opet bratju pobunjenike vtažiti, i zbog toga vu Požunu greglasil je orsačko spravišće. Pobunjeniki poslali su ipak na mesto poslanikah 22 jezere glavah vojske proti Požunu. Nego vezda obrnula se je sreća. Prevideći Ježef, da z dobrotvostjum svojim nikam zajti nemore s prevzetoini pobunjeniki; — pošlje proti njim Heistera i Pálffy Janoša vodje, koji su vu okolici Trncina njihovu vojsku na nikaj spravili. Vu Satmaru sklopljen je zadnjić mir, i poleg toga vodje pobunjenikah, zadobeci grehov oprošćenje, prez mala vsi su postali verni Ježefu. Rákócy nehoteći milost prijeti s Berčénijom i drugim prijatelji svojem, izseli se je vu Rodostó v maloj Aziji. Ježef pred včinjenim mirom pri Šatmáru, vumrl je od kozah. Neimajući odvřetka, sledil ga je mlajši brat:

Karol III. (1716—1740.) za magjarskoga kralja. Kakti nemški cesar pod tim imenom nazival se je za VI. Karola. Pod njim stvorjene su bile vnoge pravice. Najznameniteše med ovemi jesu: 1. Ustrojenje stalne vojske, koja se je iz stališta prostoga puka stvorila, takaj i s stroškom puka državala. 2. Da se nasledstvo tronuša i na ženski spol razprestranilo, koja poslednja pravica poznata je

Aha, misle si — ovo je, — jer to su znali, da japica njihovog mladog gospona, kak i sam m'adi gospon, očale nosi. — Ali opet jaj! — I ludbrežki gospon plebanuš nosi očale — a to valjda nisu znali.

„Kaj bi vi moji ljudi radi?“ zapita je gospon z očali.

„Mi smo od onud“ odgovore dobroćudni Benkovćani posve nedužno, — „gde su njihov gospon sin za kapelana, pak bi prosili za stan.“

Gospon plebanuš — jer on je bil — se nad tim govorom osupne, jer nigdar nije bil oženjen a još manje ima sina, koj bi bil v Subotici kapelan, ali se i taki domisli koga oni misle, te je posle naproti u kuću na kondignaciju.

Naši Benkovćani, kad su vidli, da su naseli, otidu zraven u oštariju, jer su bili u strahu, da u onoj, na kondignaciju, kući, nebi opet nagralsali na kakovog gospona z očali, koj i opet nebi bil japica njihovoga mladoga gospona.

Em. Kollay.

pod imenom: Sankeija pragmatička. Proti Turčinom s princve vojuval je pod vodji Eugen i Palfijem jako srećno, potlam ipak umvrši herceg Eugen a Palfi zahitjen, bil je po Turčinu kralj višekrat potučen. Neimajuć sina, sledila je za njim kći:

Maria Teresia, (1740—1780.) Kakti magjarski kralj. Proti vsemu tomu da su i tudjinske vlade potvrdile pravicu nasledstva ženskoga spola, ipak željelo je sedem vladavah Mariji tronuša odvzeti. Izmed ovih najpoglaviteši bil je Fridrik II. kralj pruski, — koj je Sleziju kakti imetek svojih negdašnjih predehad nazad potrebuval i nju naskoro takaj prevzel. Sam suprug Marije — Lothringi Franjo svetuval je rajši aldovati Sleziju, — samo da se drugi orsagi obćuvaju.

Pripovest staroga pastira.

Piše: Prekmurski.

Tko nije videl, barem čul je ili pak čital od ovoga lepoga naravskoga pojava, koja se more videti medju gorami Karpatski vu gornjoj Magjarskoj. Tam se najmre više stotina menjša u vekša jezera, koja svojom lepotom vnoغو i vnoغو putnikov k sebi vabu, za čudu videti se.

I ja sam vnoغو čul od toga, i uprav zato sam se pred nešterom letom s jednim prijateljem opravil na put prama goram Karpatskom, da očividno se osvedočim te lepote, i da čujem vnoغو pripovesti, što se tam čuti more.

Po vručim — hladen den je sleduval, kad smo do lepe okolice Poprada dospeli —, od toga na zahod gledeć, vidli smo špicu Lomnicza Sve okolo bregi, nad njimi drevje borovo. — Večer bivši. — Iz daleka se vidla svetlost ognja, kojega su počinili pastiri ovacah.

Za istinu kruto lepi večer je bil.

Odlučili smo, da idemo do najprve svetlosti ognja pastirskoga.

Falat sala, komad kruha smo si vu potve torb: deli, osim toga smo i kupicu (pehar) sobum nesli, ako bi potrebno za mleko piti bilo. I tak smo se na put spravili.

Mala svetlest zvezdicah i bližjući glas žveglicah nam je bil vodja.

Male pol vure hodi smo postigli cil naš. Naj prije smo došli do jednoga šćirimi lasmi staroga pastira, koj je na prestrtoj čohi na pol pospano vu žveglicu si igral. Negda — negd a glavu gori zdigaul i gluboku si zdehuul.

Nekakvu žalost je moral imati nad sobum, jer višekrat si zdehnuul, rosno čelo obrisal i opet dalje je zveglal tak žalostnu.

Kad nas je opazil, prijazno se nam poklon, veleć: „Bog s vama mlado gospodo“ i zveglanjem je postal, ali mi smo ga zamolili, da naj samo dalje zveglja, jer to nam se jako lepo vidi.

Siromašnomu starcu suze su vužle i počne:

„Hej, davno je već ono drevo posušeno, od koje sam ovu žveglicu vrezal! Vnoغو je već igrala ta žveglica!“

Kuñnul je žveglicu i suzne oči si obrise, i opet da počne:

„Vidite draga mlada gospoda, ovo je moj jedini prijatelj, zvun toga neimam nikaj

imal sam ženu, kčer, sina, blago i moć — a denes nikaj — zvun ovaj komadić drveta. Ovo je ostalo meni pokorno vu zlem i dobroti.

Nisam mogel odostati, da mi nebi oči suzile; a dobri stavec na dalje pripoveda:

„Denes pred petdeset letmi je drugi svet bil ovdj; nije bilo čuti žalostne igre, nego sve veselo. Nisam onda pasel čredo, nego poštenje i vlast pravicesam imal. Vezda neimam nikoga — ničesa.

Iz nova počne vu žveglicu igrati tak žalostno, da nismo ufali, jeden drugoga da poglednemo.

* * *

Večer je tamna postala.

Vzeli smo napre salo i ober ognja smo držali. Debela mast je curela, koju smo na kruh si mazali. Stari ovčar pak napre vzeze svoju kusturu vreže komad kruha i falat sira i na dugo nudanje nam obeča, da nam bude pripovedal on žalosten dogodjaj, koj ga vezda pod starosti terši.

„Nije dobro niti pomisliti na ono“, reče stari ovčar. „Jer navsek je plać konec, i kad goder se zmisli na one strašne dneve, ne mine, da duša nebi zaboleda, za ono strašni krv, koju sam prelejeti videl. Pošto, da želite čuti, dakle za posluh vas prosim.

Davno je bilo, dok sam jas mladi človek bil; od onda vnoغو snega se raztalilo nad ovih bregah. Morebit sam samo senjal on strašni dogodjaj, od kojega vezda budem pripovedal.

Lepo, malo selo je ležalo na Štajerskoj granici, tak zvano „Lěpa dolina“. Stanovnici toga sela su marljivi i pošteni bili, koji su z nojum lica služili svakidajni kruh. Poštuvali su svoje poglavare, ljubili su svojega navučitelja, i plebanuša, svrhu toga jako pobužen puk je bil.

Ondašnji birovi, jeden den ovak počae svojem ljudem govoriti:

Dragi prijatelji moji, kak čujem neprijatelj se približuje, zarad toga popustite svoje poljsko delo i koj ima pušku, sablju, on na, zutrašnji dan naj dojde na široku njivu tam se narćimo malo muštrati, jer naši vojnici su razbirjeni po granicah, i tak svaki človek je preširjen sam sebi svoj život i blago si obraniti.

Po tem je vreden birovi nešteru peldu njim na pre donesel, od nekoje segurne obćine, koje su svojom gjejernostjum prijatelja pretirale; zatim njim reče, da za vezda mirni naj ostanu i od toga ženskom spolu nikaj naj ne prepovedaju, i birovi se obrne k stanu navučitelja, gde je već tam i plebanuš, da se od toga više razgovarjaju.

Drugi dan komaj da se sunce pokazalo, već su čekali mužkarci na svoga vodju, na širokoj poljani.

Istina na puškam, sabljam ni tenje bilo, nego svaki sobum je donesel baltu, kosu, železne rasuhe i koj takšega nije imal, zadovoljen je bil s kakvim furkušom.

Nit nije falil iz obćine niti jeden, zvun Gjure, koj je prije jeden den iz stal dole opal, i na glavi se ranil, i Pavla nije bilo, zarad toga, da je moral vu bližnju obćinu svojoj staroj materi vu vřetvo iti.

Celi dan su se vućili najpotrebneše soldačke muštre.

Cele četiri dni su se vućili muštre, napokon je došel od neprijateljov jeden veliki i lepo oblećeni gospon, koj je birovu zapovedal, da za trašnji dan dojdju vojnici i naj

budu pripravni stroškom; i ako budete se dobro oponašali i svakom telom stroškom pripravni, onda nikakvog čantovanja nebudete imali, jerbo vodja (vezér) herceg vorarbergski s mirnom načinom dohadja.

Birov na ovaj glas včas skup pazove obdinske stare ljude na dogovor.

„Na znanje mi dano — reče biro — da se veliki šereg približava. Vezda med nami stoji, jeli prijateljski primimo neprijatelja ili pak se ufajmo prama njim s oružjem se braniti.“

„Jas tak mislim — odgovori plebanuš, — ako uprav u našoj občini svi momki imaju čiste srce, pravu pamet za osloboditi svoju domovinu, ali ipak tak velikom približućem šeregu sve zahman bude, i zato dobro bude nje prijateljski pričakati.“

Tak je rekel mudar i vučen človek i vnoji su mu pravo dali. Po dugem premišljanju daklem dokončali su jednoglasno, da neprijatelja prijatelstvom primiju. Birov na glas daje zapoved, da svaka hiža po mogućnosti naj kuha i peče za približajuće neprijatelje, i za gospodu oficere pak naj pripravne sobe budu, da se nebudu imali potužiti se.

Posle podne već iz daleka je bilo videti se svetiti od jezer i jezer svetlih čakah. Velik i mogućni je bil taj šereg. Napre jahuć zapovednik herceg na belim konju, zanjim sledili su husari i drugi konjaniki i za njimi najprvije velik šereg pešakov.

Stanovnici občine v redu stajući su počekali taj šereg, a biro v svojom kruto lepom čerkom na strani pričaka vezira.

„Pozdravljen nam bude herceg Vorarberg medju nami,“ reče veziru, „s ljubavjum damo kaj imamo. Za oficire pripravne su sobe i jesti. Niti za tvoje vojnike nismo pozabili. Počinite si vu našoj prijateljskoj okolici.“

Hercegu se jaka dopal taj prijateljski glas, ali još bolje se mu dopala birovova kći lepa Katica; i nije mogel odustati, da se iz konja nebi doli naknul i njezine lepe lasi pogladil.

„Dobro budemo se štutili kod vas,“ tak reče herceg, „gde takše vile su, tam je mir i blagoslov. Mozbit je to vaša kći ledična?“

(Konec drugiput.)

KAJ JE NOVOGA ?

— Prosimo poštuwane naše predplatnike, naj nam na početku zadnjega ferialja predplatne zaostatke po pošti pošleju i predplate za novi ferial ponoviju. Cena naših novin je: Za jeden ferial 1 frt, za pol ljeta 2 frt.

Papinski konzistorij

Iz Rima javljaju, da bude papa tečajem meseca majuša držal konzistorij, vu kom bude imenuval tri do četiri nove kardinale, da popuni vu svetom sboru nastale praznine. Po svoj prilici proglasil bude papa one dva kardinale, kaj ih je 16. januara ovoga ljeta pridržal in pectore, a za koje se misli, da su to stari vu Rimu živući Ješuvita Steinhuber i francezki biskup Perraud. Nadalje bude papa imenuval kardinalom armenskog patrijarha vu Cairgrau Stefana Petra Azarjama, koji se osobito vu noveše vreme iztče kakti nosilac papinskih idejah, ter je bil prešestnoga meseca vu Parizu, gde su mu obrekli kardinalski čerlak. Četrti kardinal bude po svoj prilici Talijan. Ovom sgodom zanimivo je napomenuti da se kardinalski

kolegij denes nakon smrti kardinala Apollonia sastoji od 61 kotriga, i to: 6 kardinalah biskupah, 50 kardinalah svećenikah i 5 kardinalah djakonah. Ima anda praznih 9 mesta. Od Pija IX. imenovanih živi još 10 kardinah, vsi ostali potič od Leona XIII., koji ih je do vezda vu vsem (vsega) skupa imenaval 87. Za njegovoga pontifikata vumrlo ih je 89. Po dobi imenovanja i po ljetah najstareši je kardinal-djakon Tesulfo Mertel, rođen 9. februara 1806. ljeta, kardinal od 15 marcijuša 1858 Najmlajši po imenovanju je irski primas Logue, a najmlajši po ljetah kardinal nadbiskup vu Beueventu Rende. Vu Rimu stoluju denes 23 kardinala, ostali su po biskupijah. Po narodnosti denes ima 35 Talijanah, 5 Francezah, 4 Španjolaa, 2 Portugalcu, 1 francezki Kanadac, 1 Belžan, 4 Nemca, 2 austrijanska Nemca, 2 Poljaka, 1 Magjar, 1 Englez, 1 Amerikanec, 1 Australec.

Nadvojvoda Albrecht.

Nadvojvoda Albrecht obslužaval je 4. aprila 30 godišnjicu svoga imenovanja feldmaršalom. Nadvojvoda Albrecht, sin asperskog pobednika nadvojvode Karla, navršil bude 3. augusta 75 ljet. Od rana soldat, odlikoval se je nadvojvoda već pod maršalom Radeckim vu Italiji ljeta 1848, ter se je sa 46 ljet podigel na najviše mesto vu našoj vojski. — Nadvojvoda sprevel je jubilarni dan vu najbolšem zdravju vu Areu ter je odklonil vsaku paradu.

Vu Mura-Szerdahelyu.

Prije nekoliko dana stupi u rimokatoličku veru, te se dade okrstiti Franciška Mark, kći Katarine Mark rodjena u Mura-Szerdahelyu, te dobi je na sv. krstu ime Juliška. Kum je bil gosp. notariuš Kolarič Imbro, a kuma gospi Juliana Jurasz. — Kaj si je od srca želela, neka njoj bude na voćnu sreću i dušno zveličenje.

Fiskaliuši vu Budimpešti.

Novine javljaju, da je broj fiskaliušov vu budimpeštanskoj komori narasel na 1000. Kad bi vsi ti fiskaliuši imali posla i zaslužbe, ljudi vu području budimpeštanske fiskaliovske komore nebi zaista drugo delali, nego se neprestance pravdali, tukli, vkanju vali i kvara si delali. Na sreću tomu nije tak, pak i fiskaliuši noraju poizkati drugi kruh i zaslužbu. Tak ih je 40 ablegatov, 32 vu gradskom zastupstvu, 24 vu redakcijah, 38 su književnici, 1 je ma'ar, jeden glasovirač a 1 konzul.

Govor od 26 vur.

Po svoj prilici najdugši govor, koji se je ikada gda rekel, morali su poslušati ne zdavnja kotrigi zakonodavnog tela Britske Kolumbije: Predlog vlade (kormanja) hotel je vnogim nasljenikom, da otme zemljište ter se je o predlogu povelala debata. Predlog vladin došel je na dnevni red zadnji dan pred zaključkom sesije. Ako se predlog nebi prijel poldneva drugoga dneva, kon fiskacija zemljišta nebi se mogla zpeljati. Kotrig parlamenta (orsakog spravišča) de Cosmos bil je zadnji govornik. Ob 10 vuri na večer počel je on govoriti, a njegovi prijatelji su mislili, da bu za dve vure dovršil No ob 1 vuri komaj se je on do-teknul predmeta. Ob 2 vurah izvustil je on reč: — „drugo“. Ob 3 vuri izvustil je iz zepa paklec papirov, da bi je čital. Vezda je vekšina zastupstva komaj do pameti došla, da on kani do poldneva

govoriti i tim zaprečiti zakon. S prva se je zastupstvo smejal, no kesneše se je počelo ljutiti. Probali su zmotati govornika. Medtemoga su ga ova pretrgavanja bodrila (kuražila), da se žnijimi pravda i tak dobi vremena. Zatim su ga kušali da ga s vikom prekritičju. No on je bolje vika'i Nazadnje su se pokorili. O poldan nisu dopustili prekidanje sednice. Govornik mogel je orositi (nafahtati) samo vustnice vodom. Večer je približil, govornik je još govoril. Vužgali su plin. On je govoril dalje čelu večer, neprestance 26 vur. S prvince je bil njegov glas jasan i jak, napokon je mogel samo još čepitati i piskutati. Oči bile su mu prepale'i zaprte, s krvjum nadute; noge su mu drhtale, vustnice počrnille i krvarile. Cosmos je preobal, dal, oslobodil je zemlju kolonistom (naseljenikom).

Četvrti i peti most vu Budimpešti.

Pod predsedanjem ministra-prezeša Wekerla zaključla je enqueta, da se četvrti most prek Dunaja sagradi. Stroški mosta preračunani su na 6,770,009 forinti. — Za peti most, koji se snuje, stroški su preračunani na 3,400,000 forinti.

Najstareši zemljovid (mapa) Amerike.

Med vnogimi zanimivimi historičkim predmeti videlo se bude va izložbi vu Čikagu i najstareši zemljovid (mapa) Amerike. Ovaj zemljovid čuva se vu madriškom nautičkom muzeumu, a tvrdi se, da ga je ljeta 1500 napravil Juan de la Cosa, glasoviti mornar, koji je i Kolumba sprevdjal na njegovom prvom i drugom putu vu Ameriku kakti kormanjoš.

Potres vu Mesopotaniji

Novine „Gazetta di Venezia“ javljaju sljedeće o potresu vu varašu Malattiji vu Mesopotaniji. — Od 10 875 hižah zrušeno je podpuno 2385, za stanovanje neuporabivo 5690; skorum vsa javna stanja, mošeje i cirkve opustošene su, 800 magazinah je zevsema na nikaj spravljeno. Službeno se dokažuje, da je 130 osobah zaglavilo, ali broj ranjenih je, znamenito vekši.

Pivovare na svētu i potrošek piva.

Po najnovšem popisu postoji vezda na celom svētu 51.000 fabrikah za pivo, koje produciraju na ljeta 171 milijun hektolitrov piva, ter plačaju poreza (porcije, stibre) 372 milijuna maraka. Nemačka (Prazjka) je prva med vsemi orsagi, koja pivo dela i knha ga najviše; ona ima 26.240 fabrikah za pivo s godišnjom produkcijom od 47,5 miliuna hektolitrov. Za tim sljede: Englezka sa 12 874 fabrike za pivo i produkcijom od 26 milijuna hektolitrov. Severna Amerika sa 2300 fabrikah i produkcijom od 35 milijuna hektolitrov. Austro-Magjarska sa 1943 fabrike i produkcijom od 13 milijuna hektolitrov. Belgija sa 1270 fabrikah i produkcijom od 10 mil. hektl. Francezka sa 1844 fabrike i produkcijom od 8 mil hektl. — Kaj se potroška piva tiče, to odpada vu Bavarskoj na jednu dušu 221, vu Belgiji 169, vu Elezkoj 143, vu Severnoj Njemačkoj 88, vu Švajcarskoj 37 5, vu Danskoj 33.3, vu Austro-Magjarskoj 32.5, vu Americi 31.5, vu Nizozemskoj 19, vu Francezkoj 21, vu Norveškoj 15, vu Švedskoj 11, vu Rusiji 5 litrov pive.